

ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОФИЦИАЛНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

ГОДИНА СХІХ, БРОЙ 9

СОФИЯ, 16-30 АПРИЛ 2018 г.

ЦЕНА 0,70 ЛВ.

e-mail: sinizdat@gmail.com

www.facebook.com/Synodalpress/

Църквата и децата

Завърши Националният конкурс „Възкресение Христово“ – 2018

Стр. 3

Колонка на редактора

Загадката любов

Стр. 5

Достойни архиереи на БПЦ

• Натанаил Охридски и Пловдивски (1820-1906)

• Великотърновски митрополит Софроний (1888-1961)

Стр. 6

Църковно изкуство

• Новозаветните притчи в българската късновъзрожденска църковна стенопис

Стр. 4-5

• „Уверението на ап. Тома“ в християнската иконография

Стр. 8

ЦЪРКВА И ОБЩЕСТВО

Християнската свобода и предизвикателствата на неолиберализма във връзка с темата за християнското образование и съвременна Европа

Продължение от бр. 7

Какъв е този днешен либерализъм и защо той се явява като сериозно предизвикателство? Самият либерализъм в началото на модерната епоха е възникнал в лоното на християнството като свобода на съвестта на отделната личност и защита на естествените човешки права пред вмешателството на държавата и земните сили на Кесаревото царство. Постепенно този либерализъм се е откъсвал в процеса на секуларизация на западната цивилизация от своите духовни корени и се е превръщал в една безрелигиозна, а понякога и крайно антирелигиозна идеология.

та християнска цивилизация.

Но днес в обединена Европа можем да се започваме доколко този проект за политическо обединение и икономически и финансов съюз се основава и позовава на тези изконни универсални християнски ценности и доколко признава своите християнски корени?

В началото на интеграционните процеси след края на Втората световна война бащите основатели на обединена Европа са били радетели на един християнски тип неолиберализъм, който да премахне крайностите на безчовечния капитализъм и неговия антипод, в лицето на атеистичния и безрелигиозен комунизъм. Но в днешно време успоредно с тези християнски корени на Европа и християнските ценности на свободата, справедливостта, солидарността и взаимното сътрудничество, в европейското обществено и политическо пространство се прокрадват и някои крайно антирелигиозни тенденции на един секуларизиран, „постхристиянски“ и постмодерен неолиберализъм, който се противопоставя на християнските корени на Европа и на ценностите на Духа.

Засилването на секуларните тенденции в Европа в началото на XXI век води до едно все по-засилващо се подпопаване на християнските устои на общата европейска цивилизация. В тази връзка могат да се посочат много примери, но аз ще акцентирам само на един.

На стр. 7

ХРОНИКА

България

Панихида за жертвите от атентата на 16 април 1925 г.

На 16 април в столичния катедрален храм „Св. Неделя“ беше отслужена панихида за жертвите от атентата, извършен в храма на този ден

през 1925 година. Св. богослужба беше предстоявана от Негово Преосвещенство Белоградчишки епископ Поликарп, викарий на Софийския митрополит. В

съслужение с него бяха ставрофорен иконом Мина Минчев – председател на църковното настоятелство на софийската катедрала, прот. Николай Георгиев – началник-отдел „Връзки с обществеността“ при Св. Синод, свещеници и дякони от храмовото духовенство.

На 16 април 1925 г., един трагичен Велики четвъртък, на опелото на убития два дни по-рано ген. Константин Георгиев следва нов терористичен акт – при атентата загиват 134 души, а ранените

На стр. 2

ДОСТОЙНИ АРХИЕРЕИ НА БПЦ

Живот за вяра и род

Митрополит Софроний Търновски – 160 г. от рождението му

През съдбоносната 1888 г. се ражда бъдещият митрополит Софроний. Това се случва на 20 март в одринското Ново село, тогавашна Османска империя. Може би не случайно, само няколко месеца по-късно, на 8 ноември, в македонското с. Гвагато, Ресенско, ще се роди бъдещият Неврокопски митрополит Борис. И както годишната им на раждане е обща, така и след близо 60 г. те заедно ще заминат за Цариград, където след дълги преговори ще спомогнат

твърде много за вдигането на мракобесната и несправедлива схизма над Българската църква.

Настоящата статия обаче ще се занимае по-обстойно с живота и делото на Търновския митрополит Софроний, а общото дело по вдигането на схизмата ще бъде тема на друг труд.

Митрополит Софроний се ражда като Стойко Недялков Чавдаров в Ново село, Одринско. Израства и учи в Дедеагач, а прогимназиалното си образование завършва в българ-

ското училище „Д-р Петър Берон“ в гр. Одрин. „Тригодишният му престой в Одрин е от много голямо значение за неговото бъдещо развитие“, пише патриарх Кирил Български в бр. 19 на „Църковен вестник“, 1961 г. По думите на председателя на БПЦ именно в Одрин в сърцето на митрополит Софроний се начева първият съзнателен съдбовен прелом към определен жизнен път, който „го е извеждал нагоре към светлото служение на светата Екзархия“.

На стр. 6

ХРОНИКА

България

Панихига за жертвите от атентата на 16 април 1925 г.

От стр. 1

са около 500, като част от тях умират по-късно от раните си и така броят на жертвите надхвърля 200. Сред тях са мнозина представители на стария български национален елит. Много от загиналите са невинни жени и деца.

Атентатът е извършен от група крайно леви дейци на Военната организация на Българската комунистическа партия (БКП), които взривили покрива на църквата „Св. Неделя“. „Заставайки днес пред лика на Господа Исуса Христа и пред ликовете на загиналите невинно в то-

зи нечовешки атентат, нека имаме пред себе си винаги примерите от историята, да не повтаряме тези грешки на нашите предци и да живеем сплотени в единомислие, в разбирателство. И всички онези различия, които имаме помежду си, каквито и да са, да преодоляваме със смирение един към друг и когато желаем да постигнем нещо, да не го постигаме с насилие, а с труд, отговорност, с много работа... Защото онези, който посегне на своя брат, посяга и на Спасителя Исуса Христа...“, каза в словото си в края на

панихидата епископ Поликарп и призова: „Вдъхновени от евангелската правда и любов, възпоминавайки това кърваво събитие от новата история на България, да се поставаме отново и отново да не повтаряме грешките, а да бъдем честни, достойни и справедливи с нас самите и с онези, които са около нас, за да преуспяваме и да имаме светли, чисти и достойни бъднини!“

Бог да прости всички загинали при този атентат и да ги свели в селенията на праведните!

Мартина МИТОВ

Празникът Живоприемни източник в обновения Тетевенски манастир

Празникът Пресвета Богородица – Живоприемни източник се отбелязва от Православната църква на Светли петък – първия петък след Възкресение Христово. На този ден – **13 април** – Негово Високопреосвещенство Ловчански митрополит Гавриил посети напълно обновения Тетевенски манастир „Св. прор. Илия“.

Заедно с архиепископски наместник на Тетевенска духовна околия ставроф. ик. Борис Борисов и ставроф. ик. Павел Лалев владиката отслужи пасхална св. Литургия, както и чина за обновление на светата обител, като бяха прочетени специални молитви за това.

Ловчанският архиепископ отслужи и пасхален водосвет, като поръси за здраве и благословение присъстващите на празника, сред които бе и кметът на об-

щина Тетевен д-р Мадлена Бояджиева.

Митрополит Гавриил в словото си припомни за същността на празника и разказа някои от чудесата, извършени от Пресвета Богородица като Живоприемни източник, и за едноименния храм в Цариград.

Владиката поздрави голямото множество вярващи с най-светлия християнски празник Възкресение Христово, като не пропус-

на да благодари на спомогналите тази древна света обител да бъде обновена и да изглежда по този прекрасен начин. Архиепископският разказа икони с лика на възкръсналия Господ Исус Христос на присъстващите.

След това митрополит Гавриил поръси със светена вода и щелия манастирски комплекс, а също така засади няколко дръвчета в двора на обителта.

Ловчанска митрополия

Томина неделя във Варна

На **15 април**, Томина неделя, Негово Високопреосвещенство Варненски и Великопреславски митрополит Йоан отслужи Божествена св. Литургия в катедралния храм „Успение Богородично“, в съслужение с храмовото духовенство.

Митрополит Йоан произнесе проповед и заяви: „Ако свети апостол Павел беше наречен Апостол на езичниците или Апостол на народите, свети Йоан Богослов беше наречен Апостол на любовта, то свети апостол Тома бе наречен Апостол на търсещата вяра. И именно отговорът на свети апостол Тома – „Господ мой и Бог мой!“ (Йоан. 20:28), е отговор на всички онези човещи, които имат такава разположеност на ума да търсят доказателства ясни, видими, за да повярват

и приемат нещо за действително и истинно“.

Говорейки за вярата във Възкресението Христово и във всеобщото възкресение, митрополит Йоан допълни: „Нека това бъде окрилянето за достойно пребиваване в светата Църква и именно в това да ни помогне свети апостол Тома. Търсейки Истината – Христос, да знаем, че има истини, които не се нужда-

ят от доказване. Те се приемат с очите на вярата, защото свети апостол Павел щеше да ни каже: „понеже с вяра ходим, а не с виждане“ (2 Кор. 5:7), а вярата е жива представа за онова, за което се надяваме и разкриване на онова, що се не вижда. Това са очите на вярата, те проникват най-дълбоко“.

Варненска митрополия

Архиепископски литургии и ръкоположения в Софийска епархия

На **14 април**, Светла събота, в столичния храм „Св. Троица“, кв. „Гео Милев“, Негово Преосвещенство Белоградчишки еп. Поликарп – викарий на Софийския митрополит, отслужи пасхална св. Литургия. В съслужение с него бяха ик. Георги Паликарски – архиепископски наместник на Дупнишка духовна околия, прот. Йоан п. Иванов – председател на храма-домакин, свещениците Илия Павлов и Георги Димитров, йеродякон Вартоломей Фердов и дякон Костадин Тренев.

По време на литургията в дяконски чин бе възведен г-н Георги Георгиев Гелов от с. Ресилово, Дупнишко. Новоръкоположеният дякон е роден на 2 октомври 1973 г. в гр. Самоков. Завършил е паралелния курс на СДС „Св. Йоан Рилски“ през 2015 г., а в момента е студент 3-ти курс в бакалавърската програма на Богословския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Свидетелството му за изповед прочете иконом Георги Паликарски.

В края на богослужението еп. Поликарп се обърна към всички вярващи с пастирско слово и призова: „Да бъдем в единомислие като едно голямо християнско семейство и предстоим пред Бога, просейки велика милост за нас и нашите души, за нашите близки, Бог да чува нашата молитва и да изпълнява всяка наша просба“.

Негово Преосвещенство поздрави новия дякон на Софийска епархия, като му пожела „да бъде усърден, послушен, ученолюбив, да се усъвършенства и да изпълни с чест и достойнство обета, който днес даде пред Бога – да бъде верен последовател на стъпките, вярата евангелска, проповедите и благовестието на Спасителя Исус Христос, да води словесното стадо към Царството Небесно, да гледа не лесното, не приятното, а да търси мъчното, защото само тогава и единствено тогава ще преуспее и ще отговори достойно на всички очаквания на Църквата Христова, на вярващия благочестив народ“.

В храма бе изпято и многолетствието за служещите и за всички имен-

ници (на 14 април е и денят на св. Мартин Изповедник), след което лично епископ Поликарп раздаде анафора на всички верни.

На **15 април** – Томина неделя (Антипасха), с благословението на Негово Светейшество Българския патриарх и Софийски митрополит Неофит св. Литургия в храм „Св. Георги“, гр. Дупница, бе възглавена от викария епископ на Софийския митрополит. В съслужение с Белоградчишки еп. Поликарп бяха ставрофорен ик. Ангел Ангелов, иконом Георги Паликарски – архиепископски наместник на Дупнишка духовна околия и председател на храма-

домакин, свещенослужители от София и околията.

По време на светата Литургия свещеническо ръкоположение беше извършено над дякон Георги Георгиев Гелов.

В края на св. Литургия епископ Поликарп се обърна към вярващите с пастирско слово. Той говори за празника и вярата на св. апостол Тома, като поздрави всички съслужили с него свещеници и дякони, а на новия йерей пожела достойно служение.

Софийска митрополия

Обновление на средновековен храм във Видин

В село Върбово, край Белоградчик, на **22 април** бе извършено обновление на средновековната църква „Св. Йоан Кръстител“. Тя е от най-старите във Видинската епархия, но поне от 70 години в храма няма богослужение. „Неговото възстановяване е свидетелство, че вярата ни е жива“, каза при обновлението Негово Високопреосвещенство Видински митрополит Даниил.

Възстановяването на църквата започват потомци на хора от с. Върбово. Те създават и сдружение, за да помагат на селото.

Потомците на хората от Върбово се срещат в селото поне веднъж годишно. Преди да бъде възстановен средновеков-

ният храм, с дарения бе издигнат и осемметров метален кръст.

Видинска митрополия

ХРОНИКА

България

Русенският митрополит Наум посети Света Гора, Атон

С благословието на Негово Светейшество Константинополския и Вселенския патриарх Вартоломей, на 20 април Негово Високопреосвещенство Русенски митрополит Наум пристигна на поклонническо посещение в светогорския манастир „Св. Георги“ – „Ксенофонт“, и бе сърдечно посрещнат от игумена на светата обител – архим. Алексей, и манастирското братство.

В Света Гора владиката бе придружаван от представители на Балканското Атонско сдружение, в лицето на г-н Андрей Кривостов и г-н Валентин Тодоров.

Поклоняйки се пред чудотворната икона на св. Георги Победоносец в съборния манастирски храм, Негово Високопреосвещенство по възприета от стари времена традиция остави дар на чудотворния образ, своето архиерейско енголпие с изображение на св. Димитър Басарбовски.

Игуменът на св. обител показа на българския архиерей точно копие на чудотворната икона на св. Георги, със специално изработена сребърна риза и дърворезбован кивот, предназначени като дар за храм „Св. Георги“ в Русе,

а владиката дари архим. Алексей с икона на св. Димитър Басарбовски и нагръден архимандритски кръст.

В ранната утрин на 21 април Негово Високопреосвещенство митрополит Наум възглави съборната св. Литургия в манастирския храм. В съслужение на архиерея бяха: архим. Алексей, игумен на манастира, йером. Мойсей, йером. Йеремя, йерод. Пахомий и дякон Недялко Димитров.

Чудотворната икона на св. Георги Победоносец, намираща се в манастира „Ксенофонт“ на Света Гора, първоначално се е намирала във византийската столица Константинопол. По време на иконоборчеството през X век икона-

та е била прободена с меч, следи от което личат и до днес, и била хвърлена в морето. След дълго носене по вълните, достигнала до брега на манастира „Ксенофонт“, който по това време бил посветен на св. Димитър. След изваждането на иконата на св. Георги от водата, светата обител започнала да го почита за свой покровител, но иконата на първопокровителя на манастира св. Димитър останала на иконотаса – до иконата на Божията майка.

По време на пребиваването си в гр. Солун митрополит Наум се срещна и с видни богослови и представители на Гръцката православна църква, с които разговаря по разни актуални въпроси.

ческият състав и учениците.

След водосвета епископ Тихон поздрави всички с юбилея, като пожела на възпитаниците на училището да усвояват добре преподаваното им знание,

което ще им послужи да бъдат пълноценни личности, за радост на своите родители и за полза на Родината ни.

Русенски митрополит

Относно здравословното състояние на Българския патриарх и Софийски митрополит Неофит

Поради големия обществен интерес и за да бъдат избегнати неволни грешки и спекулации, ви известяваме, че на 18 април, сряда, поради възникнал здравословен проблем Негово Светейшество Българският патриарх Неофит е приет в клиниката по кардиоло-

гия на болница „Токуда“ в София.

По информация от дежурния лекар състоянието на патриарха е стабилно и той се чувства добре. Въпреки това специализираните медицински екипи продължават внимателно да го наблюдават. „Ние, архиереите, духо-

венството и миряните в БПЦ се молим за пълното му оздравяване и призоваваме всеки, който иска, да се присъедини към нас в молитвата ни за Първопредстоятеля на родната ни Църква“, се казва в съобщението на Българската патриаршия от 19 април.

ЦЪРКВАТА И ДЕЦАТА

Награждаване и тържествен финал на Националния конкурс „Възкресение Христово“ – 2018

В 3-та Неделя след Пасха – на св. Мирносоци – по решение на Св. Синод на БПЦ-БП в столичния храм „Св. св. Кирил и Методий“ (ул. „Г. Вашингтон“ № 47) завърши Националният синодален конкурс „Възкресение Христово“ – 2018.

С благословието на Негово Светейшество Българския патриарх и Софийски митрополит Неофит празничната св. Литургия бе възглавена от Негово Високопреосвещенство Ловчански митрополит Гавриил – ръководител на Културно-просветния отдел при Св. Синод. В празничното богослужение му съслужиха Мелнишкият епископ Герасим – гл. секретар на Св. Синод на БПЦ-БП и председател на ЦН на ПКСХП „Св. Александър Невски“, архим. Васиан (Змеев) – представител на Московския и на цяла Русия патриарх у нас, ставр. ик. Нелуц Опря – представител на Румънския патриарх у нас, ставр. ик. д-р Захарий Дечев – експерт в КПО при Св. Синод, ставр. ик. Александър Георгиев – член на ВЦС при Св. Синод и председател на храма, който вече за пета поредна година е домакин на конкурсния финал, прот. Николай Георгиев – началник-отдел „Връзки с обществеността“ при Св. Синод, храмовият свещеник Захарий Димитров, софийският митрополитски протодякон Иван Петков и дякон Атанасий Забаданов.

В края на богослужението Ловчанският митрополит Гавриил преподаде на християните благословието на Негово Светейшество Българския патриарх и Софийски митрополит Неофит и благодари на ставр. ик. Александър Георгиев за любезното посрещане и за това, че винаги предоставя храмовия Енорийски център за финала на конкурса.

Митрополит Гавриил проповядва за светите жени-мироносици, които не се уплашиха да послужат на Господа, да Го следват всеотдайно и да прославят Неговото Възкресение. Владиката посочи, че в същата любов Църквата, родителите и учителите и днес трябва да възпитават децата, за да преуспяват те чрез труд и вяра в личния си живот и в духовния си път.

За да съучаства в тържеството на детското духовно творчество, дойде председателят на Синдиката на българските учители Янка Такева. Г-жа Такева също поздрави участниците в конкурса и каза, че с вълнение за пореден път присъства на конкурсния финал, ставайки свидетел на срещата между знанието и богопознанието, които конкурсът развива във всички участници. Тя благодари на Българската православна църква за грижите, които полага за децата и младежите.

Грамотите, наградите и сертификатите на децата бяха раздадени от митрополит Гавриил и епископ Герасим. Наградените получиха икони, православни книги и учебни пособия, игри, материали за рисуване и фотография, ваучери за най-големите и мн. др.

След като прозвучаха многолетствия, всички се отправиха към енорийската лекционна зала, за да чуят рецитала с творби от раздел „Литература“ и за откриването на изложба с наградените икони, рисунки и фотографии. По време на литературния рецитал в стихотворенията, есетата и разказите на победителите като златна нишка грееше възкресната радост и се открояваше копнежът на децата да бъдат по-добри, злото да няма място в техния живот, защото, познавайки Господ, те познават себе си, и намирайки себе си, намират Богочовека Исус Христос – смисъла на всичко!

Изложбата бе открита веднага след рецитала и може да бъде посетена в рамките на следващия месец в Енорийския център на храм „Св. св. Кирил и Методий“.

Митрополит Гавриил подчерта, че картините и иконите на участниците в конкурса изпълняват благородната цел деца да рисуват и помагат на онкоболните деца

ца в България чрез даряването на своите произведения, които биват закупвани в благотворителната кампания на Св. Синод „Деца рисуват за деца“.

В тазгодишното издание на конкурса броят на постъпилите творби по раздели е следният:

Раздел „Изобразително изкуство“ (важи за деца от 3 група на детската градина до 12 клас): общо постъпили 1355 творби; Раздел „Литература“ (важи за деца от 1 до 12 клас): Литература/Поезия: постъпили 122 творби, от които наградени са 35; Литература/Проза: постъпили 84 творби, от които наградени са 29;

Раздел „Фотография“ (важи за деца от 5 до 12 клас): общо постъпили 68 творби, от които наградени са 20.

Общо всички постъпили творби са 1629, от които всички наградени творби са 119. Някои от участниците участваха с повече от една творба и постигнаха успехи в повече от един раздел.

Десислава ПАНАЙОТОВА

ДОСТОЙНИ АРХИЕРЕИ НА БПЦ

Продължение от бр. 7

Откак на Атон Натанаил Охридски свиква със строгите правила на монашеския подвиг и разширява образованието си чрез прочит на класиците на християнското благочестие, при което от погледа му не убягва нищо от постигнатото в скромната българска книжнина, ние го виждаме да търси по-висока богословска наука извън Атон, в духовното

Петкович, които са се намирили по това време във Виена, одобряват идеята и дават съгласието си за нейното осъществяване. На първо време те са тъмели започването на един вестник и отварянето на една печатница в Цариград – в турската столица, където е имало голяма колония от заможни, развити и патриотически осъзнати сънародници. Но избухването на Кримската война попречва на този

Натанаил Охридски и Пловдивски (1820-1906) – историческо изследване

училище на Кишинев, после в семинарията на Одеса и накрай в академията на Киев. Попаднал, още 19-годишен, в Русия, той се приобщава към просветните завети на Априлова и към освободителните идеи на Раковски, възбужда патриотическата ревност на съучениците си, насърчава Добри Чинтулов за неговите първи бунтовни песни, които се паят с въодушевление в кръга на младите семинаристи и гимназисти (1845 г.), държи широки писмени връзки с приятелите си в родна Македония, в Прилеп, Велес, Скопие и т.н., у които поддържа пламъка на родолюбието и на българската просвета, и агитира навред в полза на българската борба за национална йерархия, правейки и доклади за това пред авторитетни места.

Завършил висшето си образование в 1851 г., чрез кандидатското съчинение за независимата Българска църква в миналото, той заминава за Москва и Петербург, където иска да завърже лични връзки с влиятелни лица, които са могли да бъдат полезни за просветата и освобождението на любимата му родина. Той има срещи с московския митрополит Филарет, когото осветлява върху характера на гръцко-българския църковен конфликт; прави поклонение на гроба на великия българофил Венелин; сблъсква се със синодални членове в Петербург, пред които е трябвало да брани българските права и да отбива гръцките клевети; запознава се и с питомеца на Петербургския университет Константин Петкович, родом от Башино село, при Велес, с когото после ще обмисля планове за

българското образователно и книжовно дело.

Западните славяни, с високото им културно равнище и със смелата им борба против немското политическо потисничество, са привличали отдавна вниманието на Натанаил. В Прага и във Варшава, където се отбива на обратен път за манастира си Зограф, той се запознава с видни полски и чешки учени, писатели и общественици, като намира братски прием особено от страна на знаменития славист Шафарик, историка Палацки, книжовника Ханка и т.н.

Техните идеи върху славянската взаимност, върху националното самоопределение на автономни начала и върху нуждата от повдигане на родната книжнина и на учебното дело у поробените славяни, са му направили дълбоко впечатление. Оставяйки на сънародника си тук, Иван Шопов, за отпечатване своите преводни нравоучителни трудове и особено полемичната си брошура от 1852 г. „Приятелско писмо отъ Българина къ Гръку“ (под псевдонима Н. Богдан), насочена против домогванията на Цариградската патриархия, Натанаил посещава Виена и Будапеща. Тук той окончателно се спира на идеята за създаване на една „Българска матица“, т.е. на едно дружество за повдигане на българската книжнина и на българската школна просвета. По примера на чешките и сръбските дружества от този род, отбелязали значителен напредък в Австрия, и под влиянието на новите либерално-демократични и национални стремежи на запад, Драган Цанков и К.

хубав план, и само пет години по-късно Цанков прави опит да го постигне, като основава „Общество на българската книжнина“ и издава „Месецолюб“ за 1857 година.

През Браила и Галац, където между българите намерил голямо съчувствие „за всичко, що носил в ума и въображението си заради ползата и напредъка народни“, Натанаил пристигнал в Цариград. Тук той има среща отново с Цанков и Петкович, вижда княз Меншиков и от всичко разбира, че Балканите стоят в навечерието на една руско-турска война.

Прибирайки се в манастира си на Атон, той бива наскоро (21 април 1853) посетен от Павел Громатов – другаря на Раковски. Касаело се да вземе мнението на Натанаил за предстоящото поведение на българите спрямо похода на северната славянска държава. „Нагласяваше се, пише Натанаил в своята автобиография, шото восточна България и македонските българи да встанат против турското правителство и да вземат деятельно участие при преминаването на руското войнство през Дунава...“

В дъното на почина за българското въстание е стоял Раковски, чието четнишко воюване през 1854 г. и чиито приключения във връзка с това, довели до осъждането му на смърт и до щастлива избава от нея, са достатъчно познати.

Следва
Из книгата на
Пловдивски митрополит
Кирил (впоследствие
Патриарх Български) –
„Натанаил Охридски и
Пловдивски (1820-1906)“;
София, 1952 г.

Живот за вяра и род

От стр. 1

„Одрин и Одринско по онова време имаха своя ярък образ, определян и от светлината на българската народностна святост“, казва още патриарх Кирил. И думите му се оказват наистина верни, защото по времето, в което бъдещият митрополит Софроний учи, градът е средище на висок църковно-народен живот.

„Вдъхновението на екзархийското дело бе създало силно брожение на духовете. В тази атмосфера расте и се оформя младият ученик от дедагачкото село Еникьой“. Именно този копнеж по духовното отвежда тогавашното дете в Цариград, където през 1905 г. постъпва в българската Духовна семинария. Същата завършва с отличие през 1911 година.

В духовната семинария пред бъдещия йерарх на светата ни Църква се открива цял един нов свят, защото има възможност да общува с деца от всички краища на родината. „Тук е могло да изживее единството на българската земя и душа“. В своя път Стойко Чавдаров е повлиян и от видния български екзарх Йосиф. Последното става факт от породената дълбока обич на екзарха към духовното училище. „Това ражда, усилва, окриля, вдъхновява с определени идеи любовта на учениците-семинаристи към бележития първоиерарх на Българската екзархия“, пише патриарх Кирил. Тази именно любов се загнездва дълбоко в доброто сърце на младия Христов следовник и „той започва да мечтае да посвети живота си на светата Екзархия“.

Последните думи се доказват и от факта, че веднага щом завършва духовното училище, Стойко Чавдаров приема монашество с името Софроний. Това става на 18 септември 1911 г. Веднага след това той е възведен и в дяконски чин от екзарх Йосиф.

Като дякон помага в делата на екзарх Йосиф, който наистина оказва голямо духовно влияние върху младия монах. „Личността на Екзарха Йосифа щастливо е озарявала душата и сърдечните пориви на младия клирик. Той е могъл това свое дълбоко изживяване да изрази с думите на божествения Псалмопевец: „Копнее ду-

шата ми и чезне за Господните двори; сърцето ми и плътта ми с възторг се стремят към живия Бог“ (Пс. 83:3), четем в бр. 19/1961 на официоза на БПЦ.

Бъдещият митрополит не се задоволява само със завършеното си образование в българската Духовна семинария в Цариград, затова решава да продължи обучението си в Киевската духовна академия. За това заминава през 1912 г., за да продължи богословското си образование и да може „подире да се отдаде на всеотдайна служба на Българската православна църква“. Само три години остава там – до 1915 г. През 1922 г. завършва богословското си образование в Черновицкия богословски факултет. Към своята академична образованост младият клирик прибавя и специализация по каноническо право в Страсбургския университет, където остава в периода 1922-1924 година.

„Здравата и обширна богословска подготовка на младия клирик го правеше и още по-пригоден за ползотворното и плодно служение в светата Църква. Неговата богословска образованост имаше главен практически характер, следователно с непосредствено отношение към мисионерското служение на Църквата“, казва още патриарх Кирил по адрес на бъдещия Търновски митрополит Софроний.

Според патриарх Кирил именно любовта на митрополит Софроний към мисионерското дело го кара да напише ценни църковно-богословски съчинения за практическо служение в Църквата. „Би могло да се каже, че той в това отношение се яви пред светата Църква с най-много приноси“.

След като се завръща от Киев, в разгара на Първата световна война, йеро-

диякон Софроний за две години е секретар на Велешката митрополия при своя старец и благодетел, Велешки митрополит Мелетий, който впрочем през 1913 г. е изгонен от Велес от сръбските власти и на 25 ноември 1913 г. е назначен за екзархийски заместник на оттеглилия се в София екзарх Йосиф. Йеродякон Софроний е секретар на митрополит Мелетий до 1918 г. От следващата година става проповедник и учител в Цариград, в непълната българска гимназия в Пера (Цариград), и остава такъв до 1922 г. Междувременно през 1921 г. е ръкоположен в йеромонашески чин.

След като става йеромонах, Софроний е изтеглен от екзарх Йосиф в София, където през 1924 г. става протосингел. Същата година митрополит Мелетий Велешки се престава в Господа и бива погребан в двора на църквата „Св. Стефан“ в Цариград.

Възведенят в архимандритско достойнство Софроний остава протосингел на Софийския митрополит и екзарх до 1929 г. За три години той е началник на Културно-просветния отдел при Св. Синод, а от 1931 г. е ръкоположен за епископ с титлата „Знеполски“ и назначен за викарен епископ на Софийския митрополит Стефан.

Видният митрополит Неофит, който по това време е наместник-председател на Св. Синод, заявява при хиротонията на новия епископ следното: „Тежко време ти възложи Църквата днес. Но ние сме убедени, че ти ще го носиш с достойнство. Зашто, нека кажа с думите на великия апостол Павел, *ти от детинство изучаваши свещените писания, които могат да те направят мъдър за спасение чрез вяра в Иисуса Христа* (2Тим. 3:15). Знае се, че от ранно юношество твоята любов към Христа Господа пламти в сърцето ти с най-голяма сила, и че на трикратния въпрос: *Симоне Йонин, любил ли ме?* – всеки миг с чиста съвест можеш да отговориш: *Да, Господи, Ти знаеш, че Те обичам!* И поради това, днес, чрез глава на Църквата, Божественият Пастирначалник ти казва: *паци Милте овци* (Йоан. 15:17)“.

Следва
Ангел КАРАДАКОВ

От стр. 1

Всички ние видяхме само преди около месец как в Европа, в някои търговски вериги в Германия се прояви тази антихристиянска секуларна тенденция. Тогава най-безцеремонно се премахваха християнските кръстове от изображенията на православни гръцки храмове, използвани за реклама на традиционни гръцки храни в търговските мрежи. Това нещо показва ясно засилващите се тенденции на дехристиянизация и опасностите от дегуманизация, свързани с нея, по един напълно невинен начин – търговската реклама и отказът от християнските символи.

Тази тенденция има много проявления, които се засилват и в някои моменти дори заливат днешните европейски страни – легализирането на гей-браковете, пропагандирането на алтернативна сексуална идентичност, отказът от християнските символи в публичното пространство, афиширане и фаворизиране на лица, принадлежащи към сексуални малцинства и налагането им като образи, „образици“ и „икони“ на съвременната европейска култура, като примера с изпълнителя Кончита Вурст, спечелил наградата на Евровизия. Поради това засилване и пропагандиране на секуларизма се достига постепенно и до една сериозна криза на християнските ценности, която води до превратно тълкуване на свободата.

Тази секуларна и неолиберална идеология на свободата води именно до свеждане (редукция) на свободата до една „свобода без отговорност“ или до свобода без търсене на истината. Парадоксално е, че тази съвременна масова култура иска да даде на отделния човек свобода на избора, но същевременно го отчуждава от Христовата истина. По този начин този неолиберален прочит на свободата всъщност лишава съвременния човек от най-важното основание на свободата, което е истината. Защото свобода без истина се превръща във „всепозволеност“ и безграничен произвол, който водят до заблудата, зрехата и злото. Така свободата остава без своите духовни основания в истината и се превръща в онази свобода, за която говори Ф. М. Достоевски: „Ако няма Бог, значи за човека всичко е позволено!“ Ако тази свобода се крепи върху скептицизма и неверието и това е свободата на днешния либерализъм, то този либерализъм става израз на онава фундаментално неверие, което изразил в Евангелието Пилат Понтийски, който, застанал пред Христос и Христовото свидетелство за истината, пита с недоверие: „Що е Истина?“ Този въпрос на Пилат не е израз на търсене на истината, а е израз на неговото неверие и недоверие в съществуването на истината.

И затова този либерализъм, който се основава на неверието и на безбожието, той става и безчовечен либерализъм – става античовечен и деструктивен либерализъм, който се превръща в изява на човешкия произвол, на човешкото насилие над другите и на източник на греха и злото в света. Този именно краен либерализъм се асоциира днес с понятието за „неолиберализъм“. Това е една повърхностна секуларна идеология, която откъсва човека от дълбоките му духовни корени, идващи от Бога и Божия образ, който Творецът му е дал (Бит. 1:26-28). И макар в чисто научните дискусии под нео-либерализъм понякога да се разбира и онази положителна тенденция на завръщане на либералната философия към своите християнски духовни корени

или на опити за възстановяване на загубената връзка на либерализма с консервативните християнски ценности, все пак днес в един по-масов смисъл неолиберализмът е едно крайно секуларно и антирелигиозно течение, което се намира срещу християнството и ценностите на православната вяра и традициите на нашата Църква.

БПЦ и религиозното образование в българското училище в контекста на тези съвременни проблеми

Тази нова форма на един секуларен и антихристиянски по своя характер кра-

ен либерализъм съдържа и едно полярно противоположно отношение на разума и Вярата, противопоставяне на Църквата и държавата, на религията и светската кул-

ЦЪРКВА И ОБЩЕСТВО

Християнската свобода и предизвикателствата на неолиберализма във връзка с темата за християнското образование и съвременна Европа

Докладът е изнесен на Международна двудневна конференция, организирана от Асоциацията на преподавателите по Етика в религиите, която се провежда в Битоля, Македония, на 29 и 30 октомври 2017 г.

тура и по този начин постулира един културен дуализъм на духовно и светско начало. Така тази нова идеология лишава човека, и най-вече младите хора, от пълнотата на духовния живот и запознаване с християнското културно наследство в пълнота, чрез традицията на православната вяра и духовния живот на Църквата.

Тази секуларистка тенденция е една от основните причини за трудностите на възстановяване религиозното образование в българското училище и тя се превръща в източник на съпротивата срещу стремежа на Църквата за духовно и нравствено възпитание на погръстващите в българската образователна система.

След края на атеистичния комунистически режим именно секуларизмът с постулираната от него светогледна и ценностна система на този културен дуализъм и противопоставяне на религиозното и светското начало се издига като преграда пред процеса на възстановяване на религиозното образование като пълноценен предмет в програмата на българското училище. Така разгледаните на светското начало в училищното образование, което те тълкуват като светоглед и идеология на секуларизма, а не като граждански статут и характер на училището, проляга да лишава новите поколения от пълноценно запознаване с духовната култура на християнството и от изучаване истините и ценностите на православния духовен начин на живот.

Точно това се случва в нашата стра-

на през последните години, когато след премахване крайностите на тоталитарния комунизъм и неговата Войнища атеистична идеология, които се проваляха в историята, образователната система и училището попаднаха в духовна и ценностна криза и не беше намерено адекватно решение за възстановяване на християнските ценности в образованието. На мястото на стария атеистичен светоглед бавно и постепенно се установи една латентна ценностна система на нов секуларизъм, който започна на войова срещу Вярата и истините на Църквата чрез една неолиберална идеология. Под маската на толерантност към всичко и към всички, безприщностен плурализъм и отказ за да се приеме традиционната християнска култура и духовната традиция на Църква-

Нашата посткомунистическа обществена система все още пропитувателства тези две страни на истинската духовна свобода и на християнската свобода, като ги разделя идеологически на едно рационално или рационалистическо знание, което се възприема като противоположно на Вярата. А пък за християнската и религиозната вяра се твърди, че не се съгласува със знанието и науката и затова не трябва да присъства в училище, за да не индоктринира децата. Това разбиране е един остатък от атеизма на миналото, който трудно се преодолява, но в днешно време този латентен и остатъчен атеизъм се свързва с новата идеология на секуларизма отново, макар и не така яростно и насилствено като атеизма.

Днес пред лицето на един pogodben краен и абстрактен либерализъм, който акцентира едностранчиво само върху свободата и независимостта, но ги разбира без връзка с истината; само на правата и свободите, но без връзка със задълженията, ние отново трябва да свидетелстваме за пълнотата на християнската истина, за християнската свобода и за духовния живот в Христа. Това, което се противопоставя на Вярата, е една светска, секуларна форма на либерализъм, която не се интересува от истината и правдата, води до скептицизъм, нравствен релативизъм и субективизъм и като последица се стига до подкопаване на универсалните християнски нравствени истини и ценности на самата свобода. Тази идеология декларира, че оставя всеки свободно сам да си избере своя си субективна истина, без да налага нещо на никого, но в своя nihilism и релативизъм се превръща в нещо по-скоро разрушително, а не запазва създателното и творческо начало на свободата. По този начин се оцелява духовният живот на човека като личност, ценностите на човешката общност и ползата за цялото общество и Църква. Независимо от променените условия в съвременния свят, независимо от секуларните тенденции в днешна Европа, ние все пак сме длъжни да оставаме верни на православното разбиране за Преданието на Църквата, което е едновременно върност на традицията, но и обновление на мисионерското, пастирско и духовно служение за благодат и спасението на съвременния човек в днешните трудни условия.

Днес нашата Църква апелира и настоява да се подкрепят младите хора чрез едно съвременно европейско, но и национално и традиционно по дух духовно и религиозно образование, което да им помогне да израстват като пълноценни и свободни личности. Това би било в интерес за цялото общество и за общата ни европейска култура и цивилизация. В противен случай ние се съобразяваме само с икономически и политически интереси и загубваме нашите изконни духовни ценности и една такава Европа би била един общ пазар и общо икономическо и политическо пространство, но не би била истински наш общ духовен дом, в който да изповядваме свободно нашата вяра и да развиваме нашата християнска култура и православна традиция за благодат на отделния човек и на обществото като цяло!

Доц. д-р Костадин НУШЕВ, преподавател по нравствено богословие в Богословския факултет на СУ и експерт в Културно-просветния отдел на СВ. Синод на БПЦ

ЦЪРКОВНО ИЗКУСТВО

Вярата на неверника

Първата неделя след Възкресение се нарича Антипасха (ἀντίπασχα – вместо Пасха), Томина неделя. Но защо неделата след Възкресението е посветена на апостол Тома, на този, който ясно отказал да повярва на думите на апостолите? Защо не на апостол Петър или Андрей, наречен Първозван, нито дори на Йоан, който бил любимият ученик на Исус, не е посветена и на мироносиците, които не се уплашили от юдеите?

Проследявайки евангелския разказ (Йоан. 20:24-29) и иконографията на празника, ще си отговорим на въпроса защо тази неделя е посветена на „неверника“.

След възкресението Си Спасителят се явил на учениците Си, но ап. Тома не бил сред тях. Апостолите Му казали: „Видяхме Господа“, но той не искал да им повярва, докато сам не Го види с очите си и докато не пигне Неговите рани („ако не видя на ръцете Му белега от гвоздите, и не туря пръста си в раните от гвоздите, и не туря ръката си в ребрата Му, няма да повярвам“).

Осем дни по-късно апостолите се били събрали отново, а заедно с тях бил и Тома (Йоан. 20:26-31). Господ отново им се явил и казал на ап. Тома: „Дай си пръста тук, и виж ръцете Ми; дай си ръката и тури в ребрата Ми; и не бъди невярващ, а вярващ“.

Отговори Тома и Му рече: „Господ мой и Бог мой!“

Исус му казва: „Тома, ти повярва, защото Ме видя; блаженни, които не са видели, и са повярвали“.

Раннохристиянски изображения

Още в раннохристиянския период тази сцена се появява в изкуството. Това се е случило не порано от третата четвърт на IV век. В периода IV – V в. най-ранните изображения вече се намират върху християнски саркофази.

Това не е случайно: в този период, между Никейския и Халкидонския събор, в християнския свят се разгаря спор относно личността на Исус Христос. И евангелският епизод за Тома и неговото неверие е важен аргумент в

този спор. Кирил Александрийски в коментара си върху Евангелието на Йоан казва, че Тома е първият в дългата поредица хора, които изповядват Божествеността на Христос. Той е и първият в дългата поредица от тези, които са се интересували от Плъта на Господа“.

В един от най-ранните паметници – Миланският диптих (V в.) – сцената „Уверението на Тома“ е включена в цикъл от евангелския разказ. Композицията е изградена асиметрично: фигурата на Христос е вдясно, Тома е в центъра, така зрителят може ясно да види, че апостолът поставя пръстите си в раните на Христос.

Трябва да се отбележи и мозайката от еднокорабната църква „Св. Аполинарий Нови“ в Равена (VI в.). Тук виждаме различно тълкуване на сцената. В центъра е Христос. Той е вдигнал ръката Си, с което приветства Своите ученици. Чрез процеп в туниката на Спасителя виждаме раната Му. Апостол Тома посочва с ръка към нея, но не докосва тялото на Христос. Пред Тома стои друг ученик в поклон пред Възкръсналия Господ и ръцете му са покрити, той не смее да докосне раните на Спасителя.

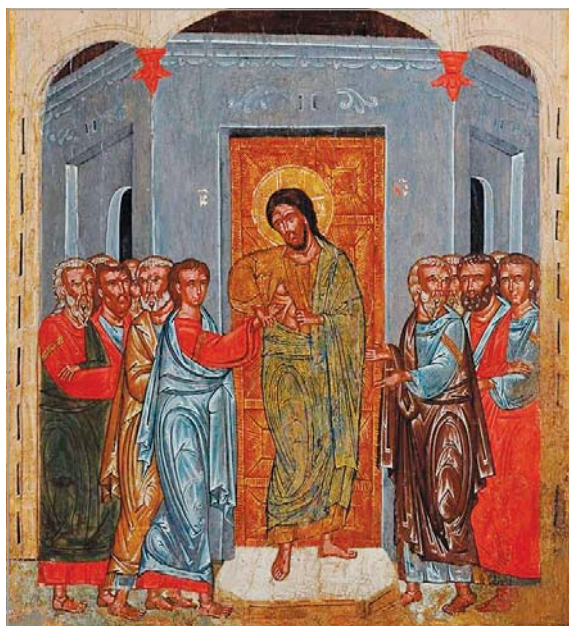
Във византийските паметници е установена композиция, в която диалогът между апостол Тома и Христос се намира в центъра на композицията. В нея жестът на Тома става все по-специфичен – той поставя пръстите си в раните. Апостолите се оттеглят, което позволява на зрителя да види важното доказателство за Възкресението.

Православната иконография

Сцената „Уверението на Тома“ заема основно място в православната иконография. Друг важен елемент, който винаги присъства, е заключената врата. От една страна, тя изобразява евангелския разказ – „Доиде Исус,

Мозайка от базиликата „Сан Марко“, Венеция

когато вратата бяха заключени, застана посред тях и рече: мир вам!“ (Йоан. 20: 26), а от друга – напомня думите на Исус: „Аз съм вратата: който влезе през Мене, ще се спаси“ (Йоан. 10:9). И ето, едни искат доказателства, за да минат през Вратата, а други ще я преминават с вяра.

Образът на апостол Тома, поставящ пръстите си в раните на Христос, остава завинаги символ

на вярата, която изисква доказателство. Неговото неверие се превръща в доказателство за които не са видели, и са повярвали“.

Николина АЛЕКСАНДРОВА,
докторант в Богословския факултет на СУ

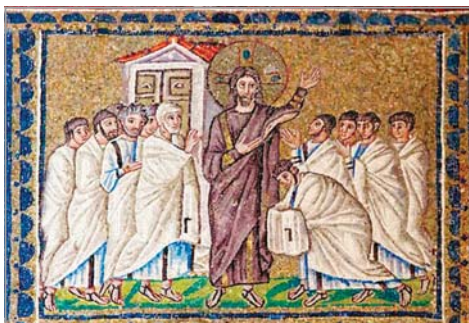
„Св. Климент Охридски“

Използвана литература:

Ирина Языкова. „Икона Уверение Фомы“; Лазарев В. Н. „История византийской живописи“

Мозайка от манастира Хора, XIV в., Истанбул

Мозайка от църквата „Св. Аполинарий Нови“, Равена, Италия

Стенопис от катедралата „Рождество на Пресвета Богородица“, Монреал, Сицилия

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА „Църковен вестник“ – 2018 г.

1 година	30,00 лв.
6 месеца	15,00 лв.
3 месеца	7,50 лв.
ед. цена	0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000
ул. „Оборище“ № 4
тел. 980-30-16, центр. 987-56-11/245,
e-mail: sinizdat@gmail.com

Отговорен редактор на броя:
Александра Карамихалева

Материали се приемат в електронен формат.

Сумите за абонамент да се изпращат по банкова сметка или с пощенски запис на името на **Танка Тончева Христова**, като се изписват точният адрес и пощенският код на абоната!

Банкова сметка на Синадално издателство на БПЦ:
УниКредит Булбанк – София, ул. „Алабин“ № 58
IBAN BG97UNCN96601018147018, BIC код: UNCRBG96

„Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.